

U 73/2008 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (*sivutuoteasetus*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 11 päivänä kesäkuuta 2008 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvos-

ton asetukseksi muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien tuotteiden terveyssäännöistä (*sivutuoteasetus*) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2008

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*

Apulaisosastopäällikkö Riitta Heinonen

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

MUISTIO

EUTORI nro EU/2008/1082

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI MUIDEN KUIN IHMISRAVINNOKSI TARKOITETTujen ELÄIMISTÄ SAATAVIEN SIVUTUOTTEIDEN TERVEYSSÄÄNNÖISTÄ (SIVUTUOTEASETUS)*ASIAKIRJA*

KOM(2008) 354 lopullinen

1 Yleistä

Vastauksena eläinperäisiin tuotteisiin Euroopan unionin alueella vuosituhannen vaihteessa liittyneisiin kriiseihin (TSE, dioksiini, suu- ja sorkkatauti) annettiin noin kuusi vuotta sitten asetus muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä (EY) N:o 1774/2002 (ns. sivutuoteasetus). Asetuksella tiukennettiin säännöksiä, jotka koskevat eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevien laitosten hyväksyntää, tuotteiden käsittelyä ja jäljitettävyyttä.

Sivutuoteasetuksen voimaan tultua komissio laati syksyllä 2005 EU:n jäsenvaltioiden raportointien tietojen ja omien jäsenvaltioissa tekemiensä tarkastusmatkojen pohjalta kertomuksen asetuksen soveltamiseen liittyneistä ongelmista eri jäsenvaltioissa KOM(2005) 521 lopullinen. Komission kertomuksen mukaan kaikille jäsenvaltioille on ollut haasteellista noudattaa asetusta. Kertomusta koskevissa kuulemistilaisuuksissa nousi esille kysymyksiä, jotka edellyttivät asetuksen uudelleen tarkastelua. Katsottiin kuitenkin, että uudelleen tarkastelussa tulisi säilyttää eläimistä saatavia sivutuotteita koskevien suoja-toimenpiteiden perusteet. Eläimistä saatavia sivutuotteita koskevien säännösten soveltamisalaa olisi kuitenkin muutettava todellisten riskien perusteella. Sivutuotteita koskevien säännösten ja muun EY-lainsäädännön yhteensopivuutta olisi selkiytettävä. Eläimistä saatavat sivutuotteet luokitellaan voimassa

olevan sivutuoteasetuksen mukaan kolmeen eri luokkaan. Suurimman riskin omaavaan luokkaan 1 kuuluu lähinnä TSE-riskiaine eli aines, johon katsotaan liittyvän ns. TSE-tautien riski. Luokkaan 2 luokitellaan esimerkiksi maataloilla kuolleet eläimet. Pienimmän riskin omaavaan luokkaan 3 luetaan lähinnä ihmisravinnoksi hyväksytyistä eläimistä saatavat sivutuotteet. Ehdotuksen mukaan eläimistä saatavien sivutuotteiden luokittelussa ja valvonnassa olisi otettava käyttöön nykyistä riskiperusteisempi lähestymistapa.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komission 11.6.2008 antamalla ehdotuksella saatettaisiin uudelleen voimaan tarkistettua voimassa olevan sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1774/2002 artikloissa olevat säännökset. Sivutuoteasetuksen liitteissä vahvistetut säännökset sekä erillisissä EY:n sivutuotesäädöksissä vahvistetut säännökset saatettaisiin uudelleen voimaan erillisessä täytäntöönpanoasetuksessa komiteamenettelyllä. Tavoitteena on valmistella täytäntöönpanoasetusta samanaikaisesti uuden sivutuoteasetuksen kanssa, jotta asetukset tulisivat voimaan samanaikaisesti ja olisivat yhteensopivia.

Asetusehdotuksessa olevat voimassa olevaan sivutuoteasetukseen esitetyt tärkeimmät muutokset ovat:

- Ehdotuksella on tarkoitus poistaa EY-lainsäädännön päällekkäisyyttä. Ehdotuksessa edellytettäisiin hyväksynnän asemasta rekisteröintiä laitoksilta, jotka on hyväksytty tai rekisteröity elintarvike- ja rehuhygieniää koskevan EY:n lainsäädännön mukaisesti. Edellä mainitusta poiketen hyväksyntä vaadittaisiin kuitenkin lemmikkieläinruokia valmistavilta laitoksilta.

- Asetusehdotuksen soveltamisalaa rajattaisiin kosmeettisia valmisteita, lääkkeitä tai lääkinnällisinä laitteina käytettäväksi tarkoitettujen sivutuotteista johdettujen tuotteiden osalta. Kyseisten tuotteiden valmistamista koskeva EY:n lainsäädäntö kattaa näiden tuotteiden markkinoille saattamisen. Asetusehdotusta olisi sovellettava kyseisiin tuotteisiin ainoastaan, jos niitä koskevat erityisdirektiivit eivät sisällä riittäviä säännöksiä ihmisten ja eläinten terveyden suojelun varmistamiseksi.

- Ehdotuksella lievennettäisiin periaatetta, jonka mukaan samassa laitoksessa ei ole sallittua käsitellä eri luokkiin kuuluvia sivutuotteita. Ehdotuksen mukaan olisi sallittava useampaan kuin yhteen luokkaan kuuluvien sivutuotteiden käsittely samassa laitoksessa edellyttäen, että ristikontaminaatio estetään. Lisäksi eri luokkiin kuuluvien sivutuotteiden käsittely samassa laitoksessa voitaisiin sallia tilapäisesti poikkeusoloissa.

- Ehdotukseen sisältyisi menettely, jolla voitaisiin hyväksyä sivutuotteiden vaihtoehtoiset uudet käsittelymenetelmät. Ehdotuksen mukaan tulisi voida määrätä myös se hetki, jolloin sivutuotteiden ei katsota aiheuttavan vaaraa eikä niiden markkinoille saattamiselle tule asettaa sivutuoteasetuksen nojalla mitään vaatimuksia.

- Ehdotuksella muutettaisiin käsittelemättömien sivutuotteiden hävittämistä koskevia säännöksiä siten, että sivutuotteiden hävittäminen paikallisesti hautaamalla tai polttamalla olisi sallittu ns. syrjäisten alueiden lisäksi alueilla, jonne pääsy on mahdotonta tai aiheuttaa vaaran keräämistä suorittavien henkilöiden terveydelle. Ehdotuksen mukaan syrjäisten alueiden pinta-ala olisi rajattava. Lisäksi ehdotukseen on lisätty sivutuotteiden hävitystä pienissä laitoksissa koskeva poikkeus. Poikkeuksen mukaan pienten laitosten, joissa käsitellään vai pieniä määriä eläimistä

saatavia sivutuotteita, jotka eivät aiheuta vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle, olisi saatava hävittää sivutuotteet viranomaisten valvonnassa muilla tavoin kuin asetusehdotuksen vaatimusten mukaisesti.

- Ehdotuksen mukaan luokkaan 1 kuuluvaa ainesta tulisi voida käyttää polttoaineena sekä tiettyjen lääkinnälliseen käyttöön tarkoitettujen tuotteiden valmistukseen. Lisäksi ehdotuksen mukaan luokkaan 1 ja 2 kuuluvaa ainesta, joka sisältää tiettyjä kiellettyjä aineita, voitaisiin detoksikaatiomenettelyn (puhdistusmenettelyn) jälkeen käyttää rehunvalmistuksessa voimassa olevasta sivutuoteasetuksesta poiketen.

- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voisivat antaa eloperäisten lannoitteiden ja maanparannusaineiden käyttöä koskevia kansallisia säännöksiä.

- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi säätää asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

- Ehdotuksen mukaan komissiolle olisi annettava toimivalta vahvistaa säännöksiä, jotka koskevat sivutuotteita käsittelevien laitosten toimitiloja ja laitteistoja, sivutuotteiden käsittelyä ja luokittelua, käyttöä ja hävittämistä koskevia poikkeuksia ja tuotteiden markkinoille saattamista koskevia edellytyksiä. Kyseisiä säännöksiä koskevat päätökset tulisi voida tehdä komiteamenettelyä noudattaen (erillinen toimeenpanoasetus).

3 Ehdotuksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

- Ehdotuksella muutettaisiin käsittelemättömien sivutuotteiden hävittämistä koskevia säännöksiä rajaamalla syrjäisten alueiden pinta-alaa merkittävästi. Nykyisellään Suomen pinta-alasta on yli puolet rajattu ns. syrjäiseksi alueeksi, jossa sallitaan raatojen hävittäminen hautaamalla. Mikäli ehdotus toteutuisi komission esittämässä muodossa, aiheuttaisi se erittäin merkittäviä raatojen hävittämiskustannuksia maataloille, koska Suomessa on pitkät etäisyydet ja alhainen eläintiheys. Lisäksi Suomessa on ainoastaan yksi laitos, joka on hyväksytty hävittämään nautojen raatoja. Muilta osin muutokset voi-

massa olevaan sivutuoteasetukseen ovat niin pieniä, ettei ehdotuksesta aiheudu merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

3.2 Lainsäädännölliset vaikutukset

Ehdotus on asetuksena sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa lainsäädäntöä. Ehdotus tullaan ottamaan huomioon eläintautilain (55/80) kokonaisuudistuksessa.

4 Ehdotuksen käsittelyvaiheet EU:n toimielimissä

Ehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä 8.7.2008 ja 17.9. 2008.

5 Kansallinen valmistelu

Ehdotus on esitelty sidosryhmille kolmessa erillisessä kuulemistilaisuudessa elo- ja syyskuussa 2008 sekä maatalous- ja elintarvikejaostossa 6.11. 2008. Virkamiesvalmistelu on tehty maa- ja metsätalousministeriössä.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu komission ehdotukseen pääsääntöisesti myönteisesti. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että teknisiä kysymyksiä koskevista säännöksistä voitaisiin jatkossa päättää komiteamenettelyssä. Valtioneuvosto pitää myös hyvänä, että EY:n lainsäädännön päällekkäisyyttä pyritään välttämään eikä laitoksilta vaadita kaksoishyväksyntää. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että 2-luokan sivutuotteiden käsittelylaitokset

(renderöintilaitokset) tulisi hyväksyä asetusehdotuksen mukaisesti huolimatta siitä, että ne on jo rekisteröity rehuhygieniasetuksen (EY) N:o 183/2005 mukaan. Syytä tähän on se, että niiden toiminnan katsotaan olevan hyvin keskeisesti asetusehdotuksen mukaista toimintaa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että pienet toimijat voisivat hävittää tietyn määrän sivutuotteita viranomaisten hyväksymällä tavalla riippumatta asetusehdotuksen vaatimuksista. Valtioneuvosto mielestä syrjäisten alueiden, joilla sivutuotteiden hautaaminen sallitaan, maksimikoon rajaaminen ei saisi perustua pinta-alaan. Sitä vastoin syrjäisten alueiden maksimikoon määrittelyn tulisi perustua eläintiheyteen. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että kaupan entisten elintarvikkeiden hävittämiseen tulisi soveltaa riskin perusteella samoja vaatimuksia kuin ruokajätteen hävitykseen.

Valtioneuvosto katsoo, että 2-luokan sivutuotteiden käyttö tulisi sallia luonnonvaraisien eläinten, kuten karhujen, joiden lihaa käytetään ihmisravinnoksi, ruokinnassa. Tämä ei olisi ehdotuksen mukaan sallittua. Käyttö ei ole myöskään sallittua voimassa olevan EY-lainsäädännön mukaan. Käytännössä 2-luokan sivutuotteiden salliminen tarkoittaisi tilalla kuolleiden tai tapettujen sikojen raatojen käytön mahdollistamista. Ehtona käytölle tulisi olla, että tilan lääkekirjanpidon avulla varmistetaan, että lääkittyjen sikojen raatoja ei käytettäisi. Lisäksi voitaisiin kieltää 2 luokan sivutuotteiden käyttö karhun metsästysaikana ja vähän ennen sitä. Näin voitaisiin välttää eläinlääkejäämiä sisältävien ruhojen joutuminen riistaeläinten ravinnoksi ja siten varmistaa, ettei ihmisravinnoksi käytettävässä riistaeläinten lihassa ole eläinlääkkeistä peräisin olevia jäämiä.